

موضوع	9 - بخشنامه شماره 105465/92 مورخ 13/04/1392; ابلاغ ترجمه کتاب "استانداردهای بین المللی مبارزه با پولشویی و تامین مالی تروریسم"
بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به قالی سال ۱۳۹۲، سال حماسه سیاسی، حماسه اقتصادی جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانکهای دولتی غیر دولتی شرکت دولتی پست بانک و موسسه اعتباری توسعه ارسال میگردد. با سلام احتراماً همان گونه که استحضار دارند یکی از مهمترین نهادهای بین المللی فعال و پیشرو در زمینه (Financial Action Task Force) مبارزه با پولشویی و تامین مالی تروریسم گروه ویژه اقدام مالی است. مأموریت اصلی این گروه که در سال ۱۹۸۹ میلادی و در پاسخ به نگرانیهای فزاینده ناشی از پدیده شوم پولشویی و به ابتکار کشورهای عضو گروه هفت تشکیل گردید تدوین استانداردهای بین المللی در زمینه مبارزه با پولشویی و تامین مالی تروریسم و ترغیب کشورها به اجرای آنها است. استانداردهای مزبور در قالب مجموعه ای از توصیه ها و رهنمودها منتشر میشوند و بر حسب بازخوردهای دریافتی و ضرورت های ناشی از رویدادها و تحولات بین المللی هر چند سال یکبار مورد ارزیابی و بازنگری قرار می گیرند. در سال ۱۹۹۰ میلادی و برای نخستین بار توصیه های گروه ویژه در قالب سندی موسوم به توصیه های چهار گانه گروه ویژه اقدام مالی - که صرفاً معطوف به موضوع مبارزه با پولشویی بود - تدوین گردید مفاد سند مذکور یک بار در سال ۱۹۹۶ و بار دیگر در سال ۲۰۰۳ مورد اصلاح و بازنگری قرار گرفت ،همچنین پس از وقوع حوادث یازده سپتامبر سال ۲۰۰۱ در آمریکا گروه ویژه اقدام به تدوین و انتشار هشت توصیه جدید در زمینه مبارزه با تامین مالی تروریسم نمود که در اجلاس سال ۲۰۰۴ این گروه تهران ، بلوار میر والد، شماره ۱۳۲، متمن: ۱۹۹۵۱ مندون برقی : ۱۵۸۷۵۱۷۱۷۷ فاکس : ۲۷۲۵۶۷۷ مریات اشتري: www.chi.ir	
یک توصیه دیگر نیز به آنها افزوده شد و در مجموع به توصیه های ویژه معروف شدند. پس از آن گروه مذکور با مشارکت برخی کشورها و سازمانهای بین المللی بویژه صندوق بین المللی پول و سازمان ملل متحد مجموعه چهل و نه توصیه را مورد اصلاح و بازنگری کلی قرار داد سرانجام گروه ویژه ضمن بازنویسی اصلاح و ادغام چهل و نه توصیه پیشین و اضافه کردن چند توصیه جدید در خصوص موضوع تامین مالی اشاعه سلاح های کشتار جمعی سند جدیدی را قالب چهل توصیه و با عنوان «استانداردهای بین المللی مبارزه با پولشویی تامین مالی تروریسم و اشاعه سلاحهای کشتار جمعی تنظیم و در فوریه سال ۲۰۱۲ منتشر نمود.	
در حال حاضر مجموعه چهل توصیه سال ۲۰۱۲ این گروه مهمترین سند بین المللی در زمینه مبارزه با پولشویی به شمار میرود که در واقع جایگزین توصیه های چهل و نه گانه پیشین گروه ویژه اقدام مالی شده است. این نکته بسیار حائز اهمیت است که سند مزبور اگرچه به لحاظ شکلی، جنبه توصیه ای برای کشورها داشته و فاقد ضمانت اجرایی است لیکن با توجه به مقبولیت گسترده آن نزد کشورها و سازمانهای بین المللی از اعتبار و جایگاه بسیار بالایی برخوردار است به گونه ای که از سوی ۱۸۰ کشور دنیا به صورت رسمی مورد تایید قرار گرفته و به عنوان منبع و مرجع اصلی برای تدوین قوانین و مقررات مبارزه با پولشویی توسط کشورها شناخته میشود. افزون بر آن با تصویب مراجع قانونگذاری برخی کشورها توصیه های موصوف عینا و به صورت یکپارچه وارد نظام حقوقی آنها شده و به صورت قانون درآمده است. با توجه به مراتب فوق و نظر به اهمیت و جایگاه سند مزبور اداره مبارزه با پولشویی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ترجمه این سند مهم را در دستور کار خود قرار داد تا علاوه بر اقدامات اجرایی و عملیاتی جاری گام دیگری را در زمینه گسترش ادبیات موضوعی در این زمینه برداشته و مرجعی را برای مدیران کارشناسان و علاقمندان به مقوله مزبور فراهم آورد.	

امید است ترجمه این سند که با حمایت و پشتیبانی مقامات عالی رتبه بانک مرکزی و همکاری صمیمانه اداره روابط عمومی این بانک در قالب کتابی با عنوان استانداردهای بین المللی مبارزه با پولشویی و تامین مالی تروریسم به زیور طبع آراسته گردید بتواند نقشی موثر - هر چند اندک - در توسعه و تعمیق ادبیات مبارزه با پولشویی و تامین مالی تروریسم در میهن عزیزمان ایران داشته باشد. ۱۶۴۱۰۷۴
 مدیریت کل مقررات مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی اداره مبارزه با پولشویی
 عبدالمهدی ارجمند نژاد
 ۰۲ - ۳۲۱۵

تهران بلوار میر والد، شماره ۱۳۲، متمعن: ۱۹۹۵۱
 صندوق پستی: ۱۵۸۷۵۱۷۷۷ فاکس : ۲۷۲۵۶۷۷ و ربات اینترنتی: www.chi.ir

استانداردهای بین المللی مبارزه با پولشویی و تامین مالی تروریسم
 ترجمه و تألیف:
 فردوس زارع قاجاری علی قائم مقامی ر نظر: عبد المهدی ارجمند نژاد

زارع قاجاری، فردوسی، ۱۳۵۲
 استانداردهای بین المللی مبارزه ه با پولشویی و تامین مالی تروریسم (توصیه های چهل گالا
 FAT) ترجمه و تألیف فردوسی دارع فاخاری، علی قائم علاه علامی زیر نظر عبد المهدی ارجم نژاد تهران تر تاش ۱۳۹۳
 ص۸۰

۹ - ۹۷۸۶۰۰۹۳۶۵۶

قنیا

فارسی - انگلیسی

تروریسم (توصیه های چهل گانه گروه ویژه اقدام مالی FATA

پول شویی

تروریسم

سلاح های کشتار جمعی

قائم مقامی، علی ۱۳۴۸

ارجمند نژاد عبد المهدی، ویراستار

۱۷۸۰۷۹ راب ۲ ۱۹۳۴

۳۲۶۱۶۸

ترجمه و تألیف: فردوس زارع قاجاری علی قائم مقامی
زیر نظر استانداردهای بین المللی مبارزه با پولشویی و تامین مالی تروریسم
عبدالمهدی ارجمند نژاد | توصیه های چهل گانه گروه ویژه اقدام مالی (FATF)

نشر ناش
TASH PUBLISHING

ناشر
نشر تاش
نشانی
تهران خیابان نجات اللهی کوچه ی سلمان پاک
شماره ی ۱۸
تلفن
۸۸۹۴۱۴۹۹
(تمامی حقوق این اثر محفوظ و زیر نظر متعلق به ناشر است.
www.toshpublishing.com nichpub@yahoo.com

استانداردهای بین المللی مبارزه با پولشویی و تامین مالی تروریسم
توصیه های چهل گانه گروه ویژه اقدام مالی (FATF)
ترجمه و تألیف
فردوس زارع قاجاری
علی قائم مقامی
(تمامی حقوق این اثر محفوظ و زیر نظر
عبدالمهدی ارجمند نژاد
فهرست
پیش گفتار مؤلفین
۱۵ مقدمه
توصیه های گروه ویژه اقدام مالی
۱۹ سیاستها و هماهنگی ها در زمینه مبارزه با پولشویی و مبارزه با تامین مالی تروریسم
۲۱ پولشویی و مصادره
۲۳ تامین مالی تروریسم و تامین مالی برای اشاعه سلاح های کشتار
جمع
۲۵ اقدامات پیشگیرانه
۳۸ شفافیت و مالکیت ذینفعانه اشخاص و ترتیبات حقوقی
۳۹ اختیارات و مسئولیت های مراجع ذیصلاح و سایر تدابیر سازمانی
۴۵ همکاری های بین المللی

پیش گفتار مؤلفین فین

واژه «پولشویی فرایندی را ترسیم میکند که در خلال آن پول کثیف و در واقع پول حاصل از عمل یا اعمال مجرمانه تطهیر میشود به گونه ای که به پول به ظاهر مشروع و بدون هیچ اثری از جرم منشاء، تبدیل میشود ورود این واژه به ادبیات حقوقی و نیز قانونگذاری در زمینه مبارزه با پولشویی حدودا به بیست و هفت سال پیش بر می گردد، لیکن اکنون اغلب کشورهای جهان قوانینی دارند که به موجب آن عمل پولشویی به صراحت جرم انگاری شده است. همچنین چهارچوب ها و مقررات منطقه ای و بین المللی قابل ملاحظه ای در زمینه مبارزه با پولشویی تدوین شده است که مهمترین آنها عبارتند از: کنوانسیون وین (۱۹۸۸)، کنوانسیون استراسبورگ (۱۹۹۰)، توصیه های چهل گانه گروه ویژه اقدام مالی (۱۹۹۰) و اصلاحیه ها و متمم های آن ۱۹۹۶، ۲۰۰۱، ۲۰۰۳، ۲۰۰۴ و ۲۰۱۲، دستور العملهای سه گانه اتحادیه اروپا (۱۹۹۱، ۲۰۰۱ و ۲۰۰۵) کنوانسیون سرکوب تامین مالی تروریسم (۱۹۹۹) و کنوانسیون پالرمو (۲۰۰۰)

1. Money Laundering

2. Dirty Money

برای مطالعه بیشتر درباره مفهوم پول شویی ابعاد و آثار آن و ... رجوع شود به کتب: پولشویی و موسسات مالی (تالیف مینا جزایری از انتشارات موسسه عالی آموزش بانکداری ایران پولشویی و روش های مبارزه با آن تالیف فریده تذهیبی از

انتشارات جنگل و کمیته ایرانی اتاق بازرگانی بین المللی مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم در بانک ها نوشته سید آیت تجلی از انتشارات آزاد).

تصویب قانون جرایم مواد مخدر (Drug Trafficking Act 1986) انگلستان در سال ۱۹۸۶ از اولین اقدامات Robin Booth and others, Money Laundering Law and Regulation, A practical Guide, Oxford University Press.2001) به نقل از

د در جمهوری اسلامی ایران نیز مجلس شورای اسلامی در سال ۱۳۸۶ قانون مبارزه با پول شویی را تصویب و بر اساس آن به صراحت و به طور مستقل پول شویی را جرم انگاری نمود. متعاقب آن، آئین نامه اجرایی و دستور العمل مربوط تدوین ابلاغ و به اجرا در آمد. مستندات مزبور در پایگاه اطلاع رسانی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به آدرس www.cbi.ir:8080/Default.aspx?CategoryID=5747b2d1-0378-4726-becb-4eaf033eb1ff در پایگاه اطلاع رسانی دبیرخانه شورای عالی مبارزه با پول شویی به آدرس قابل دسترسی است

6. Robin Booth and others, Money Laundering Law and Regulation, A practical Guide, Oxford University Press, 2001, P.1

(7. Financial Action Task Force (FATF

نوشته حاضر به آخرین نسخه توصیه های گروه ویژه که در فوریه سال ۲۰۱۲ منتشر شده است. اختصاص دارد.

۱۰ استانداردهای بین المللی مبارزه با پولشویی و.....

به موازات تدوین این استاد که در واقع سنگ بنای قواعد و هنجارهای جاری کنونی اعم از ملی و بین المللی را تشکیل داده اند یک سری نهادهای منطقه ای و بین المللی نیز به وجود آمده اند که در زمینه مبارزه با پولشویی فعالیتهای گسترده ای را انجام می دهند. گروه ویژه اقدام مالی یکی از مهمترین نهادهای پیشرو به شمار می رود که از سال ۱۹۸۹ تاکنون به صورت تخصصی در این حوزه فعالیت میکند گروه مذکور در واقع یک نهاد بین الدولی است که در سال ۱۹۸۹ میلادی در پاسخ به نگرانیهای فزاینده ناشی از پدیده شوم پولشویی به ابتکار کشورهای عضو گروه هفت تشکیل شده است. ایده اولیه تأسیس گروه ویژه، ابتدا در اجلاس سال ۱۹۸۸ گروه هفت که در شهر تورنتو کانادا برگزار شد مطرح گردید. در بیانیه پایانی اجلاس مزبور بر ضرورت مبارزه با پولشویی تأکید شد. متعاقب آن در اجلاس آرشور در سال ۱۹۸۹ گروه هفت از همه کشورها درخواست کرد تا با تلاشهای مشترک این گروه در امر مبارزه با قاچاق مواد مخدر و مبارزه با پولشویی همراه شوند اعضای گروه هفت در همان درباره تأسیس یک گروه ویژه برای مبارزه با پولشویی به توافق رسیدند.

در حقیقت گروه ویژه یک کارگروه تخصصی در درون سازمان همکاری و توسعه اقتصادی است که در عین حال مستقل از آن سازمان فعالیت میکند و دبیرخانه آن نیز در محل دفتر مرکزی سازمان مزبور در شهر پاریس واقع است. حیات و فعالیت گروه ویژه جنبه موقتی داشته و هر چند سال یکبار مأموریت آن بر اساس توافق اعضاء تمدید میشود. بر این اساس، گروه ویژه یک نهاد بین المللی دائمی به شمار نمی رود لیکن با توجه به جایگاه و کارنامه عملکرد و کارایی آن همواره اعضای گروه ویژه در مورد تداوم فعالیت آن اتفاق نظر داشته اند. اعضای گروه ویژه در ابتدا فقط شامل کشورهای عضو گروه هفت اعضاء کمیسیون اروپا و هفت کشور دیگر بود اما در طی سالهای بعد شمار کشورهای عضو افزایش یافته و اکنون به ۳۶ عضو رسیده که شامل

از این پس در این متن به اختصار «گروه ویژه» نامیده می شود.

2. Inter- governmental body

در سال ۱۹۷۵ میلادی شش کشور صنعتی جهان شامل فرانسه آلمان غربی) ایتالیا، ژاپن، بریتانیا و آمریکا یک گروه بین المللی مالی تحت عنوان گروه شش (66) را تشکیل دادند که یک سال پس از آن با پیوستن کشور کانادا به این گروه گروه مزبور به گروه هفت (07) تغییر نام یافت. سپس در سال ۱۹۹۷ با اضافه شدن روسیه به این دسته از کشورها گروه هشت نامیده شد. البته در . حال حاضر این گروه بعضا همان گروه هفت. نیز نامیده می شود. برای کسب اطلاعات بیشتر در این خصوص رجوع شود به پایگاه اطلاع رسانی اینترنتی مرکز اطلاعات گروه www.g8.utoronto.ca:8080 (به ادرس) G8 information Center (هشت

4. Organization for Economic Co-operation and Development (OECD)

5. Robin and others, Ibid, P. 7

ابتدا مقرر شده بود که فعالیت گروه ویژه تا سال ۲۰۰۴ ادامه داشته باشد. اما طبق توافق اعضاء در سال ۲۰۰۴ فعالیت آن در زمینه مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم برای ۸ سال دیگر تمدید شده است.

پیش گفتار مؤلفین ۱۱

۳۴ کشور و ۲ سازمان منطقه ای است. همچنین گروه مزبور دارای تعداد زیادی عضو وابسته و نیز عضو ناظر است که بانک جهانی صندوق بین المللی پول کمیته نظارت بانکی بال سازمان همکاری و توسعه اقتصادی بانک مرکزی اروپا سازمان بین المللی کمیسیونهای اوراق بهادار پلیس بین الملل (اینترپل دفتر مبارزه با مواد مخدر و جرایم سازمان ملل کمیته ضد تروریسم شورای امنیت از جمله اعضاء ناظر گروه ویژه هستند. افزون بر آن، امکان عضویت سایر کشورها و سازمانهای بین المللی نیز در این گروه وجود دارد.

ریاست گروه ویژه را یکی از مقامات بلند پایه دولتهای عضو که با رأی اکثریت اعضا انتخاب می شود بر عهده داشته و دوره آن یکساله است.

گروه ویژه دارای چهار رکن اصلی میباشد که عبارتند از مجمع رئیس گروه راهبری و دبیرخانه مجمع که تمامی کشورها و سازمانهای عضو در آن حضور دارند نهاد تصمیم گیرنده در گروه ویژه به شمار میرود. اختیاراتی مانند تصمیم گیری در مورد نحوه اداره امور انتصاب رئیس معاون و اعضاء گروه راهبری تصویب برنامه کاری و بودجه گروه، تصویب استانداردها رهنمودها و گزارشات تهیه شده توسط گروه ویژه تصمیم گیری درباره عضویت کشورها و سازمانها در گروه ویژه و تصمیم

گیری در خصوص سایر موضوعات مربوط به فعالیت ها و امور گروه ویژه در دست مجمع است گسترش همکاریهای بین المللی در زمینه مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم یکی از اهداف عمده گروه ویژه به شمار می آید. بر این اساس گروه مزبور یک شبکه جهانی مبارزه با پولشویی را ایجاد کرده است و بسیاری از سازمانهایی که به نوعی درگیر در امر مبارزه با پولشویی هستند به عنوان ناظر و بدون حق رأی در جلسات آن شرکت میکنند گروه ویژه به طور منظم در هر سال، سه اجلاس برگزار کرده و یک گزارش سالانه منتشر میکند در این جلسات به بررسی شیوه های نوین پولشویی و راه های مبارزه با آن تهدیدهای موجود و اقدامات موثری که دولت های عضو و غیر عضو باید اتخاذ کنند پرداخته میشود. اکنون گروه ویژه به یک نهاد سیاستگذار بین المللی در زمینه مبارزه با پولشویی و مبارزه با تأمین مالی تروریسم مبدل شده است و به عنوان تنها نهاد

۱ در حال حاضر، اعضای گروه ویژه عبارتند از آرژانتین، استرالیا، اطریش، بلژیک، برزیل، کانادا، چین، دانمارک، فنلاند، فرانسه، آلمان، یونان، هنگ کنگ، ایسلند، هند، ایرلند، ایتالیا، ژاپن، جمهوری کره، لوگزامبورگ، مکزیک، هلند، نیوزلند، نروژ، پرتغال، روسیه، سنگاپور، آفریقای جنوبی، اسپانیا، سوئد، سوئیس، ترکیه، انگلیس، آمریکا، کمیسیون اروپا و شورای همکاری خلیج فارس

۲ برای کسب اطلاعات بیشتر در این خصوص رجوع کنید به صفحه مربوط در پایگاه اینترنتی گروه ویژه اقدام www.fatf-gafi.org/pages/aboutus/membersandobservers؛ مالی به آدرس در حال حاضر زمان نگارش این متن سپتامبر ۲۰۱۲ ریاست گروه ویژه بر عهده آقای اسکوگستات آمانو از کشور نروژ و معاونت آن بر عهده آقای ولادیمیر تکوف از کشور روسیه است. هر دوی ایشان در اول جولای ۲۰۱۲ به این سمت برگزیده شدند و تا ۳۰ ژوئن سال ۲۰۱۳ در این سمت باقی خواهند ماند.

۱۳ استانداردهای بین المللی مبارزه با پولشویی و..... فرامتنطقه ای که مشخصاً برای کنترل و مبارزه با پولشویی و مبارزه با تأمین مالی تروریسم تأسیس گردیده بیشترین میزان موفقیت را در این زمینه کسب کرده است.

در زمان آغاز فعالیت گروه ویژه در سال ۱۹۸۹ هدف اولیه و مأموریت اصلی آن وضع استانداردهای بین المللی در زمینه مبارزه با پولشویی تعریف و تبیین شده بود. لیکن در بستر تحولات بین المللی و حسب ضرورت های ناشی از بروز چالش های جدید در سطح جامعه بین المللی اهداف و مأموریت های گروه ویژه مورد بازنگری قرار گرفته و به تدریج موضوعات و مأموریت های جدیدی به آن افزوده شده است. به نحوی که اکتبر ۲۰۰۱ و فوریه ۲۰۱۲ را می توان نقاط عطفی برای این نوع تحولات برشمرد. در اکتبر سال ۲۰۰۱، یعنی اندکی پس از وقوع حملات تروریستی یازده سپتامبر در ایالات متحده آمریکا، گروه ویژه در واکنش به واقعه مزبور دامنه مأموریت خود را گسترش داده و تدوین استانداردهایی برای مبارزه با تأمین مالی تروریسم را در دستور کار خود قرار داد. همچنین، در تاریخ ۱۶ فوریه سال ۲۰۱۲ گروه ویژه نسخه جدید و اصلاح شده ای از مجموعه توصیه های خود را منتشر کرده که نسبت به نسخه قبلی توصیه ها تفاوت های قابل ملاحظه ای در آن مشاهده میشود.

به طور کلی مهمترین اقدام و ابتکار گروه ویژه را باید در تدوین و ارائه توصیه هایی در زمینه مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم خلاصه کرد که تاکنون در چند مرحله منتشر، اصلاح و یا تکمیل شده است. نخستین بار در سال ۱۹۹۰ توصیه های گروه ویژه موسوم به توصیه های چهار گانه تدوین شد که توصیه های مزبور یک بار در سال ۱۹۹۶ و بار دیگر در سال ۲۰۰۳ مورد اصلاح و بازنگری قرار گرفت. همچنین پس از وقوع حادثه یازده سپتامبر سال ۲۰۰۱ در آمریکا گروه ویژه هشت توصیه جدید در زمینه مبارزه با تأمین مالی تروریسم تصویب کرد که در اجلاس ۲۲ اکتبر سال ۲۰۰۴ یک توصیه دیگر نیز به توصیه هشت گانه در زمینه مبارزه با تأمین مالی تروریسم اضافه شد و در مجموع به توصیه های ویژه معروف شدند. سرانجام در سال ۲۰۱۲ گروه ویژه پس از خاتمه سومین دور ارزیابی کشورهای عضو و با مشارکت نهادهای منطقه ای شبه گروه مالی و سازمان های ناظر از جمله صندوق بین المللی پول و سازمان ملل متحد توصیه ها را بازنگری و به روز کرد.

نوشتار حاضر در واقع ترجمه نسخه اخیر توصیه های گروه ویژه است که با اصلاحات

۱ در سال ۲۰۱۲ موضوع جدیدی تحت عنوان مبارزه با تأمین مالی اشاعه سلاح های کشتار جمعی» نیز وارد توصیه های گروه ویژه شد که در توصیه شماره ۷ نسخه سال ۲۰۱۲ توصیه های چهار گانه همین نوشتار، منعکس گردیده است.

2. Laurel S. Terry, "An Introduction to the Financial Action Task Force and Its 2008 Law- yer Guidance", The Pennsylvania State University The Dickinson School Of Law Legal Studies Research Paper No. 39-2010, p. 6. (available at. <http://ssrn.com/abstract=1680555>)

3. FATF-Style Regional Bodies

4. Observer Organizations

پیش گفتار مؤلفین | ۱۳

فراوانی نسبت به نسخه پیشین منتشر شده است. یکی از مهمترین و اساسی ترین تفاوت های نسخه اخیر توصیه ها با نسخه قبلی گسترش حوزه شمول توصیه ها از موضوعات مبارزه با پولشویی و مبارزه با تأمین مالی تروریسم به موضوع مبارزه با تأمین مالی اشاعه سلاح های کشتار جمعی است.

نسخه مزبور مشتمل بر چهار توصیه است که در قالب هفت عنوان کلی بیان شده است. عنوان اول به سیاستها و هماهنگی ها در زمینه مبارزه با پولشویی و مبارزه با تأمین مالی تروریسم اختصاص دارد که توصیه های شماره ۱ و ۲ را در بر می گیرد. عنوان دوم پولشویی و «مصادره» است و توصیه های شماره ۳ و ۴ را شامل می شود. «تأمین مالی تروریسم و تأمین مالی برای اشاعه سلاح های کشتار جمعی عنوان سوم را تشکیل می دهد که در ذیل آن چهار توصیه توصیه های شماره ۴ الی (۸) ارائه شده است. عنوان بعدی «اقدامات پیشگیرانه» است که از توصیه شماره ۹ تا توصیه شماره ۲۳ در این قسمت آمده است. در عنوان پنجم به موضوع شفافیت و مالکیت ذینفعانه اشخاص و ترتیبات حقوقی پرداخته شده است که توصیه های شماره ۲۴ و ۲۵ را در بر میگیرد از توصیه شماره ۲۶ تا توصیه شماره ۳۵ ذیل عنوان ششم یعنی اختیارات و مسئولیتهای

مراجع ذیصلاح و سایر تدابیر سازمانی آورده شده است. هفتمین و آخرین عنوان نیز همکاریهای بین المللی» است که پنج توصیه از توصیه شماره ۳۶ تا توصیه شماره (۴۰) را شامل میشود.

این مجموعه که در حال حاضر مهمترین سند بین المللی در زمینه مبارزه با پولشویی به شمار می رود در واقع جایگزین توصیه های پیشین گروه ویژه موسوم به توصیه های چهل و نه گانه شده است. این نکته بسیار جالب است که توصیه های گروه ویژه اگرچه به لحاظ شکلی، جنبه توصیه ای برای کشورها داشته و فاقد ضمانت اجرا هستند لیکن همواره با توجه به مقبولیت گسترده نزد کشورهای و سازمانهای بین المللی از اعتبار و جایگاه بالایی برخوردار هستند به گونه ای که از سوی ۱۸۰ کشور دنیا به صورت رسمی مورد تایید قرار گرفته و به عنوان منبع و مرجع اصلی برای تدوین قوانین و مقررات مبارزه با پولشویی توسط همه کشورها مورد استفاده قرار میگیرند. افزون بر آن در برخی از کشورها با تصویب مراجع قانونگذاری، این استانداردها عیناً و به صورت یکپارچه وارد نظام حقوقی آنها شده و در حکم قانون می باشند.

علیرغم این که سند مزبور از اعتبار و جایگاه بسیار بالایی نزد بسیاری از کشورهای و مجامع بین المللی برخوردار است ترجمه و انتشار آن هرگز به منزله پذیرش و تأیید کل مفاد آن توسط مولفان و ناشران نمی باشد زیرا به زعم ما برخی توصیه های مزبور با اهداف و اغراض سیاسی تهیه شده اند و بدیهی است که باید آنها را در چهارچوب منافع ملی و قوانین و مقررات جاری کشور بومی سازی نمود و بکار گرفت از این رو ترجمه و انتشار این اثر

1. Financing of Proliferation

۱۴ | استانداردهای بین المللی مبارزه با پولشویی و.....

اساساً جنبه مطالعاتی و اطلاع رسانی دارد و چه بسا مطالعه بررسی و تحلیل نقادانه این مجموعه میتواند حتی مبنایی برای موضع گیری نهادهای رسمی کشورمان در برابر برخی از اقدامات یکجانبه و یا چند جانبه سایر کشورها به وجود آورد. رویکرد مبتنی بر عدم مشارکت بی اعتنایی و یا رفتار منفعلانه در برابر روند شکل گیری هنجارها و استانداردهای بین المللی حتی در مواردی که با منافع ملی ما تعارض آشکار دارند ممکن است آثار و تبعات منفی فراوانی را در پی داشته باشد.

امید است چاپ و انتشار این مجموعه در کنار سایر اقدامات و تلاشهای بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در زمینه مبارزه با پولشویی گامی هر چند کوچک اما موثر در جهت ارتقای دانش و آگاهی مدیران کارشناسان و تمامی فعالان نظام بانکی اقتصادی، حقوقی و قضایی و نیز اساتید دانشجویان پژوهشگران و سایر علاقه مندان به موضوع مبارزه با پولشویی باشد.

در این جا لازم است از تمامی مسئولان و همکاران محترم خود در بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران که در تمامی مراحل تهیه و انتشار این مجموعه با زحمات و ارائه پیشنهادهای و رهنمودهای ارزنده خویش ما را یاری دادند سپاسگزاری کنیم وظیفه خود می دانیم که از جناب آقای عبدالمهدی ارجمند نژاد مدیر محترم اداره مبارزه با پولشویی بانک مرکزی ج... که ضمن تشویق و ترغیب اینجانبان با دقت و حوصله فراوان زحمت بازخوانی مکرر متن و نظارت بر کل کار را بر عهده داشته و با رهنمودهای ارزنده خود موجبات بهبود کیفیت و تکمیل این نوشتار را فراهم آوردند تشکر نماییم. همچنین از جناب آقای امیر حسین امین آزاد مدیر کل محترم مقررات مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی که با حمایت های همیشگی خود موجبات دلگرمی ما را در پیشبرد کار فراهم ساختند بسیار سپاسگزاریم. افزون بر آن لازم است که از جناب آقای ابراهیم درویشی معاون محترم نظارتی بانک تشکر کنیم که با حمایت و نظر مساعد خویش زمینه را برای چاپ و انتشار این مجموعه فراهم کردند. همچنین مراتب قدردانی خود را نسبت به جناب آقای دکتر محمود بهمنی، رئیس کل محترم بانک اعلام میداریم که ضمن ارائه نقطه نظرات و رهنمودهای ارزنده خود دستور چاپ و انتشار این مجموعه را صادر کردند در پایان از زحمات و تلاشهای همکارانمان در اداره روابط عمومی بانک مرکزی به ویژه جناب آقای علیاری سرکار خانم آقای جناب آقای رجبی و جناب آقای نوری که با دلسوزی و جدیت فراوان مراحل اجرایی چاپ و نشر این مجموعه را پیگیری کردند قدردانی نموده و بهترینها را برای این عزیزان آرزو می کنیم. امید می رود ترجمه و تألیف این اثر مقبول نظر صاحب نظران و اهل فن افتاده نارسائی ها به لطف دقت نظر و تذکرات مشفقانه ایشان مرتفع شود. تا چه قبول افتد و چه در نظر آید.

فردوس زارع قاجاری و علی قائم مقامی

مقدمه

گروه ویژه اقدام مالی یک نهاد بین الدولی است که در سال ۱۹۸۹ میلادی توسط نمایندگان کشورهای عضو گروه مزبور تشکیل شده است وظیفه این گروه، تدوین استانداردها و بهبود وضعیت اجرای تدابیر حقوقی نظارتی و عملیاتی برای مبارزه با پولشویی تامین مالی تروریسم و تامین مالی اشاعه سلاحهای کشتار جمعی و سایر تهدیدهای مرتبط با سلامت نظام مالی بین المللی است. همچنین گروه ویژه با مشارکت سایر نهادهای بین المللی ذیربط و با هدف حفاظت از نظام مالی بین المللی در برابر سوء استفاده ها، نقاط آسیب پذیر کشورها در سطح ملی را مورد شناسایی قرار داده است.

توصیه های گروه ویژه چهارچوبی جامع و منسجم متشکل از مجموعه ای از تدابیری را به وجود آورده است که کشورها باید برای مبارزه با پولشویی و تامین مالی تروریسم و نیز تامین مالی اشاعه سلاح های کشتار جمعی به اجرا گذارند کشورها دارای چهارچوب های حقوقی اجرایی و عملیاتی مختلف و نظامهای مالی متفاوتی هستند و از این رو نمی توانند برای مقابله با تهدیدهای مورد نظر تدابیر کاملاً مشابهی را اتخاذ کنند بنابراین توصیه های گروه ویژه مجموعه ای از استانداردهای بین المللی را مشخص میکنند که کشورها باید از طریق اتخاذ تدابیری منطبق با شرایط خاص خود آنها را به اجرا گذارند. توصیه های گروه ویژه تدابیری را مقرر میکنند که به موجب آنها کشورها باید حسب مورد اقدامات زیر را انجام دهند

شناسایی ریسکها تدوین خط مشی ها و انجام هماهنگی های لازم در سطح ملی؛ رسیدگی قضایی به جرایم پولشویی تامین مالی تروریسم و تامین مالی اشاعه سلاح های کشتار جمعی

موضوع مبارزه با تامین مالی اشاعه سلاح های کشتار جمعی تحت عنوان

در چهار نسخه قبلی توصیه های «Financing of the Proliferation of Weapons of Mass Destructions» منتشر شده از سوی گروه ویژه در سالهای ۱۹۹۰، ۱۹۹۶، ۲۰۰۱ و (۲۰۰۳) وجود نداشته است و در حقیقت یک نوآوری در این سند به شمار می رود (مترجمین).

۱۶ | استانداردهای بین المللی مبارزه با پولشویی و

اتخاذ تدابیر پیشگیرانه برای بخش مالی و سایر بخشهای معین
اعطای اختیارات و مسئولیتها به مراجع ذی صلاح (مانند نهادهای نظارتی مراجع اعمال قانون و مراکز انجام تحقیقات درباره
جرائم) و سایر اقدامات سازمان یافته
افزایش شفافیت و میزان دسترسی به اطلاعات مربوط به مالکیت ذی نفعانه اشخاص و ترتیبات حقوقی
تسهیل همکاری های بین المللی

اولین نسخه توصیه های گروه ویژه در سال ۱۹۹۰ میلادی و به عنوان اقدامی ابتکاری برای مبارزه با سوء استفاده از
نظامهای مالی توسط اشخاص که عواید حاصل از قاچاق مواد مخدر را پولشویی میکردند منتشر شد. در سال ۱۹۹۶ به
منظور انعکاس گرایش ها و شیوه های جدید رو به تکامل پولشویی و با هدف توسعه دامنه توصیه های مزبور به مرزهایی
فراتر از پولشویی عواید حاصل از قاچاق مواد مخدر، بازنگری در توصیه ها انجام شد. سپس در اکتبر سال ۲۰۰۱ گروه ویژه
حوزه فعالیتهای خود را برای مواجهه با مسایل مرتبط با تامین مالی تروریسم و سازمانهای تروریستی گسترش داده و بدین
وسیله با تدوین ۸ توصیه ویژه درباره تامین مالی تروریسم - که بعداً یک توصیه دیگر به آنها اضافه شد - گام مهمی برداشت
توصیه های گروه ویژه در سال ۲۰۰۳، دوباره مورد بازنگری قرار گرفت مجموع این توصیه ها توسط ۱۸۰ کشور جهان تایید
و در سطح بین المللی به استانداردهای بین المللی مبارزه با پولشویی و تامین مالی تروریسم معروف شده اند.

در ۱۶ فوریه سال ۲۰۱۲ گروه ویژه - پس از خاتمه سومین دور ارزیابی کشورهای

1. Beneficial ownership.

عبارت «مالکیت ذی نفعانه (Beneficial Ownership) به وضعیتی اشاره دارد که در آن یک یا چند شخص حقیقی در نهایت
مالک یا کنترل کننده مشتری (حقیقی یا حقوقی یک موسسه مالی که از جانب وی عملیات با معامله ای را انجام می دهند
هستند و با اشخاص مزبور کنترل موثر نهایی اشخاص با ترتیبات حقوقی را در اختیار دارند. (مترجمین به نقل از General
Glossary پیوست متن انگلیسی سند توصیه های چهار گانه، ص ۱۱۰) در این متن عبارت ترتیبات حقوقی (Legal
Arrangements) به تر استهای صریح» که در پانویس مربوط به توصیه شماره ۲۲ توضیح داده شد و ترتیبات مشابه اشاره
دارد مترجمین به نقل از General Glossary پیوست متن انگلیسی سند توصیه های چهار گانه، ص ۱۱۸)

مقدمه | ۱۷

عضو و با مشارکت نهادهای منطقه ای شبه گروه ویژه و سازمانهای ناظر از جمله صندوق بین المللی پول و سازمان ملل
متحد - توصیه ها را بازنگری و به روز کرد. اصلاحات انجام شده - با حفظ یکپارچگی و الزامات قبلی - ضمن توجه به
تهدیدهای جدید و نوظهور بسیاری از تعهدات قبلی را شفاف تر و قوی تر کرده است.

همچنین، اصلاح استانداردها با هدف تقویت الزامات برای وضعیت های دارای ریسک بیشتر انجام شده است. با اعمال این
اصلاحات کشورها میتوانند در مناطقی که ریسک بیشتری داشته و یا در مناطقی که اجرای توصیه ها در آن مناطق نیاز به
تقویت دارند. رویکرد متمرکزتری اتخاذ کنند در وهله اول کشورها باید ریسکهای ناشی از پولشویی و تامین مالی تروریسم را
که با آنها مواجه هستند را شناسایی و ارزیابی کنند. سپس تدابیر مناسبی برای کاهش آن ریسک ها در نظر بگیرند.
این رویکرد ریسک محور به کشورها اجازه میدهد در چهارچوب الزامات گروه ویژه تدابیر انعطاف پذیرتری را به کار گیرند تا
منابع خود را به صورت موثرتر هدف گذاری کرده و برای این که تلاشهای خود را به موثرترین شکل متمرکز کنند تدابیر
پیشگیرانه ای را اتخاذ نمایند که با ماهیت ریسکها تناسب داشته باشند.

1. FATF-Style Regional Bodies.

2. Observer Organizations

3. International Monetary Fund (IMF)

4. United Nations (UN).

توصیه های گروه ویژه اقدام مالی الی

الف سیاستها و هماهنگیها در زمینه مبارزه با پولشویی و مبارزه با تامین مالی تروریسم

توصیه شماره ۱ ارزیابی ریسکها و اتخاذ رویکرد مبتنی بر ریسک کشورها باید ریسکهای را که در ارتباط با پولشویی و تامین
مالی تروریسم با آنها مواجه هستند شناسایی ارزیابی و بررسی نمایند و اقداماتی مانند تعیین یک مرجع یا سازکار مناسب
برای هماهنگ کردن فعالیتهای مربوط به ارزیابی ریسک انجام دهند و نیز به منظور حصول اطمینان از کاهش موثر ریسک
های موجود منابع لازم را به کار گیرند. بر اساس اینگونه ارزیابی ها، کشورها باید با یکارگیری رویکرد مبتنی بر ریسک
اطمینان پیدا کنند اقداماتی را که برای جلوگیری از پولشویی و تامین مالی تروریسم یا کاهش میزان وقوع این جرائم انجام
می دهند با ریسکهای شناسایی شده تناسب داشته باشند. رویکرد مزبور

1. Anti-Money Laundering (AML).

2. Combating Financing Terrorism (CFT)

3. Risk-Based Approach (RBA).

۲۰ | استانداردهای بین المللی مبارزه با پولشویی و.....

باید مبنای اصلی تخصیص موثر منابع برای نظام مبارزه با پولشویی و تامین مالی تروریسم و اجرای تدابیر ریسک محور
مبتنی بر توصیه های گروه ویژه باشد. در مواردی که کشورها ریسکهای بیشتری را شناسایی میکنند باید مطمئن شوند که در
نظام مبارزه با پولشویی و تامین مالی تروریسم آنها، به حد کافی این گونه ریسکها مورد توجه قرار گرفته است. کشورها در
مواردی که ریسک های کمتری را شناسایی میکنند میتوانند در ارتباط با برخی از توصیه های گروه ویژه اتخاذ تدابیری ساده
تر را تحت شرایطی خاص مجاز شمرند.

کشورها باید موسسات مالی و نیز مشاغل و حرفه های غیر مالی معین را ملزم کنند ریسک های خود در ارتباط با پولشویی
و تامین مالی تروریسم را شناسایی و ارزیابی کرده و برای کاهش آنها اقدامات موثری انجام دهند.

توصیه شماره ۲ همکاری و هماهنگی ملی

کشورها باید با آگاهی از ریسکهای شناسایی شده سیاست های ملی خود در زمینه مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم را تدوین کنند. این سیاست ها باید به طور منظم بازنگری شوند و نیز کشورها باید برای اجرای آنها مرجعی را تعیین کرده و یا از یک سازکار برای هماهنگی یا سازکار مناسب دیگری در این زمینه برخوردار باشند.

کشورها باید اطمینان یابند که سیاستگذاران واحد اطلاعات مالی، مراجع اعمال قانون ناظران و سایر مراجع ذیصلاح مرتبط در تمامی سطوح سیاستگذاری و عملیاتی دارای سازکارهای موثر و مناسبی هستند که آنها را قادر می سازد در زمینه تدوین و اجرای سیاستها و اقدامات ضد پولشویی، تأمین مالی تروریسم و تأمین مالی اشاعه سلاح های کشتار جمعی در سطح ملی با یکدیگر همکاری داشته و در صورت نیاز هماهنگ با یکدیگر عمل کنند.

1. Designated Non-Financial Businesses and Professions (DNFBPs).

2. Financial Intelligence Unit(FIU).

توصیه های گروه ویژه اقدام مالی ۲۱

ب پولشویی و مصادره

توصیه شماره ۳ جرم پولشویی

کشورها باید بر مبنای کنوانسیونهای وین و پالرمو پولشویی را جرم انگاری کنند. کشورها باید جرم پولشویی را به همه جرایم شدید تسری دهند با این هدف که دامنه وسیع تری از جرایم منشأ را در برگیرد.

توصیه شماره ۴ مصادره و اقدامات موقت

کشورها باید اقداماتی مانند آن چه که در کنوانسیون های «وین»، «پالرمو» و «تأمین مالی تروریسم مقرر شده است - از جمله اقداماتی در زمینه قانونگذاری انجام دهند تا به موجب آن مقامات ذیصلاح آن کشورها بتوانند

Confiscation 1

۲ در این جا منظور از «کنوانسیون وین» «کنوانسیون سال ۱۹۸۸ سازمان ملل متحد علیه قاچاق مواد مخدر و

داروهای روان گردان

United Nations Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Sub- stances.)

((1988 (the Vienna Convention

است. این کنوانسیون در یازده نوامبر ۱۹۹۰ لازم الاجرا شده است و در حال حاضر ۱۸۶ کشور جهان به این کنوانسیون پیوسته اند. جمهوری اسلامی ایران نیز به موجب مصوبه مورخ ۱۳۷۰/۹/۳ مجلس شورای اسلامی و از تاریخ ۱۶ آذر ۱۳۷۱ برابر با ۷ دسامبر (۱۹۹۲) با اعمال دو مورد حق شرط بند ۳ ماده ۶ در مورد استرداد مجرمین و بندهای ۲ و ۳ ماده ۳۲ کنوانسیون در مورد مرجع حل و فصل اختلافات به این کنوانسیون پیوسته است. در این جا منظور از کنوانسیون پالرمو کنوانسیون سال ۲۰۰۰ سازمان ملل متحد علیه جرایم سازمان یافته فرا ملی

((United Nations Convention against Transnational Organized Crime, 2000 (the Palermo Convention)

است. کنوانسیون مزبور در تاریخ ۲۹ سپتامبر ۲۰۰۳ لازم الاجرا شده است و در حال حاضر ۱۶۶ کشور به آن پیوسته اند. جمهوری اسلامی ایران در تاریخ ۱۲ دسامبر سال ۲۰۰۰ متن کنوانسیون را امضا کرد، لیکن، تاکنون، آن را تصویب نکرده است. بنابراین عضو این کنوانسیون به شمار نمی آید (مترجمین)

Predicate Offences. 4.

5. Provisional Measures

در این جا منظور از کنوانسیون تأمین مالی تروریسم»، «کنوانسیون بین المللی ۹ دسامبر ۱۹۹۹ سازمان ملل متحد برای سرکوب تأمین مالی تروریسم»

International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism, adopted by the General)

(Assembly of the United Nations on 9 December 1999

است. این کنوانسیون در تاریخ ۱۰ آوریل ۲۰۰۲ لازم الاجرا شده است و در حال حاضر، ۱۷۹ کشور عضو آن هستند. جمهوری اسلامی ایران عضو این کنوانسیون نیست (مترجمین)

۲۲ | استانداردهای بین المللی مبارزه با پولشویی و.....

بدون تضییع حقوق اشخاص ثالث دارای حسن نیت اموال و درآمدهای زیر را مسدود توقیف و مصادره کنند

الف اموال تطهیر شده از طریق پولشویی؛

ب عواید حاصل از پولشویی و یا جرایم منشأ و امکاناتی که در ارتکاب این جرایم استفاده میشوند و یا قصد چنین استفاده ای از آنها وجود دارد؛

پ اموالی که حاصل تأمین مالی تروریسم اقدامات تروریستی یا سازمانهای تروریستی هستند یا در ارتکاب این جرایم مورد استفاده قرار می گیرند و یا قصد استفاده یا تخصیص آنها برای انجام چنین جرایمی وجود دارد؛

ت اموال دارای ارزش معادل.

اقدامات کشورها باید در بر دارنده اختیار انجام امور زیر باشد:

الف شناسایی ردیابی و ارزشگذاری اموال مشمول مصادره؛

ب اقدامات موقت مانند مسدود کردن و توقیف اموال برای جلوگیری از هر گونه معامله انتقال و یا واگذاری این گونه اموال پ برداشتن گامهایی برای جلوگیری از فعالیتهایی که توانایی کشور برای مسدود کردن یا توقیف و یا باز پس گیری اموال مشمول مصادره را مخدوش می کنند و یا گامهایی برای بی اثر کردن این گونه فعالیت ها

ت انجام هر اقدام مناسب دیگر در زمینه تحقیقات.

کشورها باید تدابیری را اتخاذ کنند که به موجب آنها مصادره عواید و یا امکانات پیش گفته در این توصیه) بدون نیاز به محکومیت کیفری مصادره بدون محکومیت (امکان پذیر باشد یا این که متهم ملزم شود منشاء قانونی

6. Non-Conviction Based Confiscation

منظور از مصادره بدون محکومیت نوعی مصادره اموال است که در خلال رسیدگی قضایی به یک جرم انجام می شود اما لزوماً با محکومیت کیفری صاحب اموال همراه نیست (مترجمین به نقل از General Glossary پیوست متن انگلیسی سند توصیه های چهل گانه، ص ۱۱۹).

توصیه های گروه ویژه اقدام مالی ۲۳

اموال ادعایی مشمول مصادره را اثبات کند؛ البته تا جایی که چنین الزامی با اصول حقوقی داخلی آنها مغایرت نداشته باشد. پ تامین مالی تروریسم و تامین مالی برای اشاعه سلاح های کشتار جمعی

توصیه شماره ۵ جرم تامین مالی تروریسم

کشورها باید علاوه بر جرم انگاری تامین مالی تروریسم بر مبنای کنوانسیون تامین مالی تروریسم لازم است تامین مالی سازمانهای تروریستی و افراد تروریست را حتی در صورت عدم ارتباط آنها با یک اقدام یا مجموعه اقدامات تروریستی خاص جرم انگاری کنند کشورها باید اطمینان دهند که در قوانین داخلی آنها این گونه جرایم به عنوان منشأ پولشویی معین شده اند.

توصیه شماره ۶ تحریم های مالی هدفمند در ارتباط با تروریسم و تامین مالی تروریسم

در اجرای قطعنامه های شورای امنیت سازمان ملل متحد در ارتباط با جلوگیری و سرکوب تامین مالی تروریسم، کشورها باید رژیم تحریم های مالی هدفمند را به اجرا گذارند. این قطعنامه ها کشورها را ملزم میکنند برای اطمینان از این که هیچ گونه وجه یا دارایی دیگری به طور مستقیم یا غیر مستقیم، در اختیار شخص یا نهادی که

1. Targeted Financial Sanctions.

در حقوق بین الملل «تحریم های هدفمند» (Targeted Sanctions) به آن دسته از تحریم های شورای امنیت سازمان ملل متحد گفته میشود که به صورت جامع و فراگیر نبوده و صرفاً اشخاص معینی (اعم از حقیقی و حقوقی را هدف قرار می دهند و نسبت به آنها اعمال میشوند. در سالهای اخیر به تحریم های فراگیر شورای امنیت که نسبت به کل کشور تحت تحریم اعمال می شدند و آثار و تبعات بسیار نامطلوبی برای مردم عادی داشته اند. انتقادات زیادی وارد شده است. از این رو شورای امنیت با تغییر رویکرد خود در سال های اخیر در قطعنامه های تحریمی خود از رویکرد مبتنی بر تحریم های هدفمند استفاده میکند. برای مطالعه بیشتر، نگاه کنید به: سید قاسم زمانی و جمشید مظاهری تحریم های هوشمند شو

